Bumerweg 9-11 Winterswijk

Effectbeoordeling ruimtelijk plan aan kernkwaliteiten Nationaal Landschap Winterswijk

NATUURBANK OVERIJSSEL

Colofon

Bumerweg 9-11 Winterswijk

Effectbeoordeling ruimtelijk plan aan kernkwaliteiten Nationaal Landschap Winterswijk

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel
Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

BTW-ID: NL001388212B56
E: info@natuurbankoverijssel.nl
Tel: 0543-451142 / 0614-435700

Opdrachtgever: ’t Bonte Paard

Projectnummer en versie: 5219 versie 1.0	Status: definitief
Ligging plangebied: Bumerweg 9-11 Winterswijk	Rapportdatum: 9-5-2023
Auteur: Ing. P.Leemreise	Veldwerk uitgevoerd door: P. Leemreise

De vermelde medewerkers in deze rapportage zijn akkoord met openbaring van zijn of haar persoonsgegevens in het kader van de AVG-privacy wetgeving.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding....3
1.1 Inleiding....3
1.2 Voorgenomen initiatief....3
1.3 Beschrijving van het plangebied....4
Hoofdstuk 2 Toetsingskader....7
Hoofdstuk 3 Toets aan kernkwaliteiten....9
3.1 Inleiding....9
3.2 Toets aan de kernkwaliteiten....9
Hoofdstuk 4 Samenvatting en conclusie....12

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Op 24 november 2022 heeft de gemeenteraad van Winterswijk het bestemmingsplan Bumerweg 9-11 vastgesteld. Bij besluit van de Raad van State is het bestemmingsplan bij wijze van voorlopige voorziening geschorst. De reden hiervoor is dat de voorzieningenrechter twijfelt over de juistheid van het standpunt van de raad dat het plan niet leidt tot aantasting van de kernkwaliteiten van Nationaal Landschap Winterswijk, omdat het een kleinschalige ontwikkeling betreft.

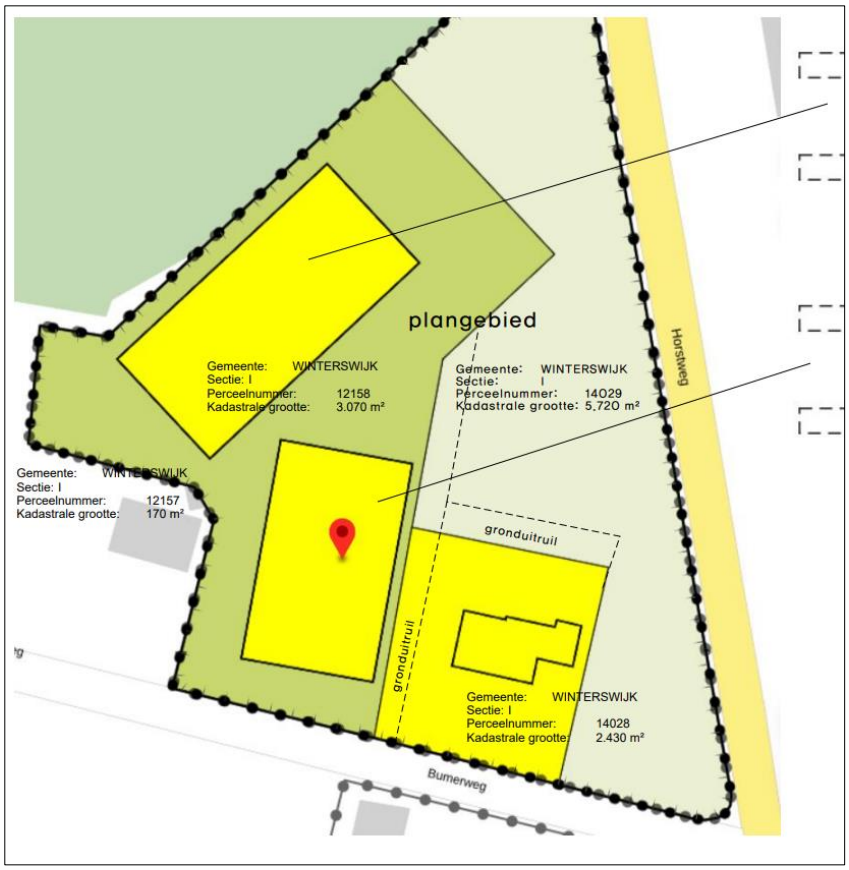
Initiatiefnemer heeft Natuurbank Overijssel gevraagd voorgenomen initiatief te toetsen aan de beleidsregels voor bescherming van het Nationaal Landschap Winterswijk. In voorliggende notitie wordt het plan 'Bumerweg 9-11' getoetst aan de beleidsregels voor bescherming van het Nationaal Landschap Winterswijk.

Voorliggende studie moet beschouwd worden als beoordeling van artikel 2.56 van de Omgevingsverordening Gelderland.

1.2 Voorgenomen initiatief

Er zijn concrete plannen voor het oprichten van 19 appartementen met gezamenlijke ruimte, verdeeld over twee gebouwen, gericht op ouderen. Het totaal bebouwingsoppervlak van de nieuwbouw bedraagt 1.300 m^2. Er wordt circa 1.394 m^2 aan bouwwerken verwijderd.

Hieronder wordt de verbeelding, zoals opgenomen in het bestemmingsplan weergegeven. Met de twee gele vlakken (links), worden beide woongebouwen aangeduid.

Verbeelding bestemmingsplan Bumerweg 9-11 met duiding.

De appartementen worden gebouwd in streekeigen bebouwing, te weten een hoofdgebouw in boerderijvorm en een tweede gebouw in de vorm van een schuur. Qua vormgeving, bouwvolume en positionering is aansluiting gezocht bij de agrarische bouwvormen en volumes zoals gebruikelijk op agrarische erven in de omgeving (zie verbeelding onder).

De wenselijke ontwikkeling komt overeen met de huidige situatie; zowel qua oppervlakte en volume van bebouwing en erfopzet.

Aanzicht en 3-D model van het plangebied.

Voor het plangebied is een erfinrichtingsplan opgesteld (zie onder). Dit plan voorziet in de aanleg van solitaire bomen, scheerhagen, fruitbomen en extensief grasland.

Erfinpassingsplan met daarop aangegeven de beide woonblokken, parkeerplaatsen en aan te leggen beplanting.

1.3 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een bedrijfslocatie waar in een aannemersbedrijf gevestigd was en een stuk agrarisch cultuurland. Dit betreft een perceel grasland met een intensief beheer zonder noemenswaardige

ecologisch of landschappelijke waarden. Het perceel wordt jaarlijks bemest en gemaaid. Op onderstaande luchtfoto wordt het plangebied weergegeven.

Luchtfoto en begrenzing van het plangebied.

Hieronder een impressie van het plangebied:

Impressie van de aanwezige gebouwen op het erf.

Zicht op het plangebied, gezien vanaf de Horstweg.

HOOFDSTUK 2 TOETSINGSKADER

De provincie Gelderland heeft in artikel 2.56 van de Omgevingsverordening Gelderland (versie: januari 2023) instructieregels vastgesteld voor de bescherming van het Nationaal Landschap Winterswijk. Deze luiden als volgt:

1. Een bestemmingsplan voor gronden binnen een Nationaal landschap maar buiten de Groene ontwikkelingszone, het Gelders natuurnetwerk en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, maakt ten opzichte van het op 17 oktober 2014 geldende bestemmingsplan alleen bestemmingen mogelijk die de kernkwaliteiten van een Nationaal Landschap, bedoeld in bijlage 6 Kernkwaliteiten Nationale Landschappen, niet aantasten.
2. In afwijking van het eerste lid zijn activiteiten die deze kernkwaliteiten aantasten alleen mogelijk als:
   a. er geen reële alternatieven zijn;
   b. er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
   c. compenserende maatregelen plaatsvinden ter waarborging van de kernkwaliteiten van de Nationale Landschappen zoals vastgelegd in bijlage 6.

Voor Nationaal Landschap Winterswijk zijn de volgende kernkwaliteiten vastgesteld:

1. Kleinschalig, organisch gegroeid halfopen landschap met afwisseling van bosjes, houtwallen, landbouwgrond, lanen, beken, boerderijen; oostelijke helft kleinschaliger dan westelijke helft.

- De kleinschaligheid is deels te herleiden tot de kleinschalige geologie en geomorfologie van het Oost-Nederlands Plateau, die sterk afwijkt van het aanliggende dekzandlandschap: met heel karakteristieke structuren van kleine ingesneden beken op korte afstand van elkaar.
- In de westelijke helft komt tussen de plateaurand Aalten-Groenlo en Winterswijk een komvormige laagte voor waar een afwijkend landschap is ontstaan op voormalig broek en veen. Dit jongere landschap is eveneens kleinschalig maar kent niet de afwisseling met beken, oude bouwlanden en hoeven. Dezelfde soort jongere landschappen komt voor aan de noordkant (o.a. Meddosche Veld en Masterveld).
- De kleinschaligheid en verweving hangt ook samen met het voorkomen van vele kleine landgoederen met een grote afwisseling van natuur, landbouwgrond, bos en kleine beplantingselementen.
- Grondgebonden landbouw op economische basis draagt bij aan een landschap dat door eigenaren, gebruikers, bewoners en toeristen als ‘levend’ wordt ervaren.

2. Rijk aan microreliëf (steilranden, essen en eenmansessen), een duidelijke terrasrand (westzijde)

- De terrasrand ligt tussen Aalten en Groenlo. Boven op de rand komen grote open escomplexen voor: tussen Aalten en Barlo en bij Vragender, en verspreid talloze kleinere essen; het patroon is grillig met veel gebogen wegen en esranden. Op de terrasrand komen ook jongere ontginningen met rechthoekige patronen voor, zoals Schaarsheide en Vragenderveld, met heel andere patroonkenmerken. De hoge ligging nodigde in het verleden militaire activiteit uit waaraan de Besselinkschans bij Lievelde en de vestingstad Groenlo met zijn circumvallatie uit de Tachtigjarige Oorlog nog herinnert.
- Essen, eenmansessen met steilranden komen overal in het gebied voor behalve in de jongere ontginningen.

3. Meanderende beken in smalle dalen als doorgaande structuren, met natuurlijke begroeiing (elzen en essen) in halfopen landschap;

- De structuur van beken en beekjes die samenstromen in de Groenlosche Slinge en de Bovenslinge wordt bepaald door de ondergrond en menselijke activiteit.
- Langs de beken zijn veel kleine tot middelgrote (loof)bossen gelegen. Op hogere plaatsen langs de beken is het natuurlijke reliëf opgehoogd met esdekken.

4. Fraaie, open essen (opvallend groot op de plateaurand van Aalten tot Groenlo) en bijzondere broekgebieden

- Voor de essen zie ook boven bij 'rijk aan microreliëf'. Binnen de begrenzing van de open escomplexen komen gebiedjes voor die geen oude open bouwlanden zijn, maar bijvoorbeeld overgangen naar beekdalen, kleine beekdalen, bosjes. Deze gebiedjes zijn toleranter voor toevoegingen als opgaande beplanting.
- Bijzondere broek- en veengebieden zijn het Korenburgerveen en omgeving en het Wooldsche Veen, die getuigen van kleinschalige turfwinning.
- Historisch nederzettingspatroon, vervlochten in het landschap: oude boerderijplaatsen (zoals scholtenhoeven), vele gehuchten en grotere nederzettingen
- De enige grote nederzetting in het gebied zelf is Winterswijk, dat als een spin in een web van wegen zit. Aan de westrand van het gebied en het plateau liggen Groenlo, Lichtenvoorde en Aalten.
- De vele gehuchten liggen verspreid in het land, de meeste bestaan uit oude en jongere gebouwen, van oorsprong veelal hoeven, in een karakteristieke losse structuur gegroepeerd bij of rond essen en esjes en in veel gevallen aan een beek. De escomplexen die op de kaart zijn weergegeven, liggen alle bij zulke gehuchten: onder meer Vragender, Barlo, Meddo, Huppel, Kotten, Miste en Corle.

De verspreid gelegen oude boerderijen hebben veelal een bijbehorende eenmanses.

HOOFDSTUK 3 TOETS AAN KERNKWALITEITEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt getoetst of voorgenomen initiatief leidt tot een aantasten van de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap.

3.2 Toets aan de kernkwaliteiten

Per kernkwaliteit wordt beoordeeld of deze wel of niet aangetast wordt.

1. Kleinschalig, organisch gegroeid halfopen landschap met afwisseling van bosjes, houtwallen, landbouwgrond, lanen, beken, boerderijen; oostelijke helft kleinschaliger dan westelijke helft.

- De kleinschaligheid is deels te herleiden tot de kleinschalige geologie en geomorfologie van het Oost-Nederlands Plateau, die sterk afwijkt van het aanliggende dekzandlandschap: met heel karakteristieke structuren van kleine ingesneden beken op korte afstand van elkaar.
- In de westelijke helft komt tussen de plateaurand Aalten-Groenlo en Winterswijk een komvormige laagte voor waar een afwijkend landschap is ontstaan op voormalig broek en veen. Dit jongere landschap is eveneens kleinschalig maar kent niet de afwisseling met beken, oude bouwlanden en hoeven. Dezelfde soort jongere landschappen komt voor aan de noordkant (o.a. Meddosche Veld en Masterveld).
- De kleinschaligheid en verweving hangt ook samen met het voorkomen van vele kleine landgoederen met een grote afwisseling van natuur, landbouwgrond, bos en kleine beplantingselementen.
- Grondgebonden landbouw op economische basis draagt bij aan een landschap dat door eigenaren, gebruikers, bewoners en toeristen als 'levend' wordt ervaren.

Ad 1.
Voorgenomen initiatief bestaat uit de bouw van twee appartementengebouwen, de aanleg van parkeerplaatsen en het aanbrengen van nieuwe landschappelijke beplanting in de vorm van onder andere solitaire bomen. Ter compensatie wordt bestaande bebouwing geamoveerd. Er worden geen houtopstanden, zoals bosjes of houtwallen gerooid. Er vindt door voorgenomen initiatief geen schaalvergroting van het landschap plaats.

Het kleinschalig, halfopen landschap wordt door uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling niet aangetast. Ook heeft initiatief geen negatief effect op de grondgebonden landbouw. Door de aanleg van solitaire loofbomen, wordt de afwisseling van agrarisch cultuurland, bossen, houtsingels en erven versterkt.

Voorgenomen ontwikkeling voorziet in functieverandering van een terrein met een bedrijfsbestemming (niet agrarisch) naar wonen. Deze ontwikkeling heeft geen negatief effect op de grondgebonden landbouw.

Conclusie:
<u>Voorgenomen initiatief tast deze kernkwaliteit niet aan.</u>

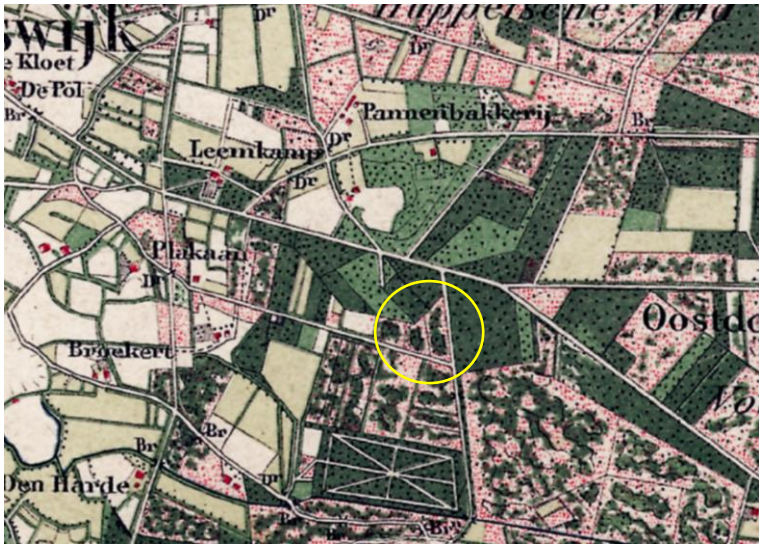
2. Rijk aan microreliëf (steilranden, essen en eenmansessen), een duidelijke terrasrand (westzijde)

- De terrasrand ligt tussen Aalten en Groenlo. Boven op de rand komen grote open escomplexen voor: tussen Aalten en Barlo en bij Vragender, en verspreid talloze kleinere essen; het patroon is grillig met veel gebogen wegen en esranden. Op de terrasrand komen ook jongere ontginningen met rechthoekige patronen voor, zoals Schaarsheide en Vragenderveld, met heel andere patroonkenmerken. De hoge ligging nodigde in het verleden militaire activiteit uit waaraan de

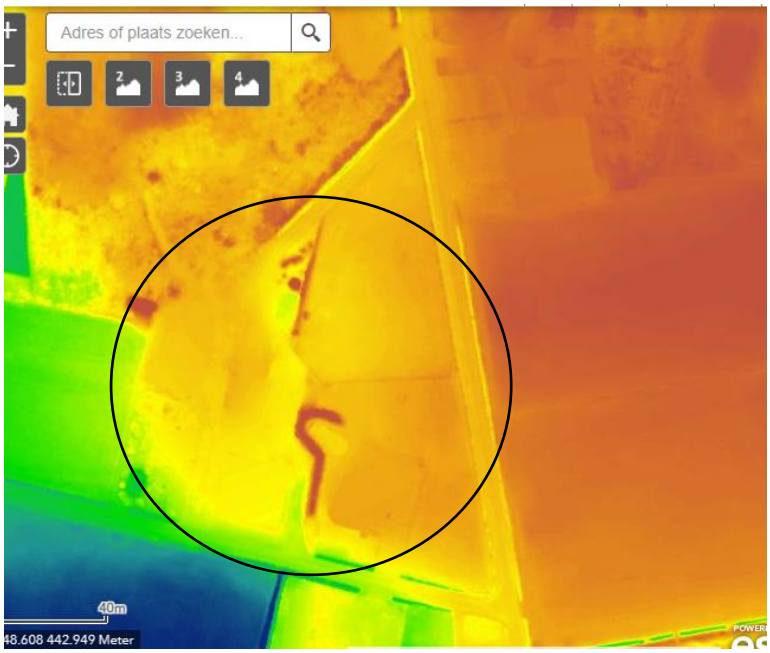
Besselinkschans bij Lievelde en de vestingstad Groenlo met zijn circumvallatie uit de Tachtigjarige Oorlog nog herinnert.

- Essen, eenmansessen met steilranden komen overal in het gebied voor behalve in de jongere ontginningen.

Ad 2.
Het plangebied behoort tot het heideontginningslandschap. Dit is een jong ontginningslandschap. Heideontginningslandschap is doorgaans arm aan microreliëf. Essen ontbreken in het heideontginningslandschap.

Ligging van het plangebied op de historische topografische kaart anno 1900. Bron: Kadaster

Reliëf in het landschap (bron: Hoogtekaart van Nederland).Bron: AHN viewer.

De zichtbare hoogteverschillen zijn recent door mensen aangebrachte zandwallen/keerwanden. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling wordt geen microreliëf aangetast.

Conclusie:
Voorgenomen initiatief tast deze kernkwaliteit niet aan.

3. Meanderende beken in smalle dalen als doorgaande structuren, met natuurlijke begroeiing (elzen en essen) in halfopen landschap;

- De structuur van beken en beekjes die samenstromen in de Groenlosche Slinge en de Bovenslinge wordt bepaald door de ondergrond en menselijke activiteit.
- Langs de beken zijn veel kleine tot middelgrote (loof)bossen gelegen. Op hogere plaatsen langs de beken is het natuurlijke reliëf opgehoogd met esdekken.

Ad 3.
Er zijn geen beken of daaraan verwante landschapselementen in het plangebied aanwezig. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling worden voorgenoemde kernkwaliteiten niet aangetast.

Conclusie:
Voorgenomen initiatief tast deze kernkwaliteit niet aan.

4. Fraaie, open essen (opvallend groot op de plateaurand van Aalten tot Groenlo) en bijzondere broekgebieden

- Voor de essen zie ook boven bij 'rijk aan microreliëf'. Binnen de begrenzing van de open escomplexen komen gebiedjes voor die geen oude open bouwlanden zijn, maar bijvoorbeeld overgangen naar beekdalen, kleine beekdalen, bosjes. Deze gebiedjes zijn toleranter voor toevoegingen als opgaande beplanting.
- Bijzondere broek- en veengebieden zijn het Korenburgerveen en omgeving en het Wooldsche Veen, die getuigen van kleinschalige turfwinning.
- Historisch nederzettingspatroon, vervlochten in het landschap: oude boerderijplaatsen (zoals scholtenhoeven), vele gehuchten en grotere nederzettingen
- De enige grote nederzetting in het gebied zelf is Winterswijk, dat als een spin in een web van wegen zit. Aan de westrand van het gebied en het plateau liggen Groenlo, Lichtenvoorde en Aalten.
- De vele gehuchten liggen verspreid in het land, de meeste bestaan uit oude en jongere gebouwen, van oorsprong veelal hoeven, in een karakteristieke losse structuur gegroepeerd bij of rond essen en esjes en in veel gevallen aan een beek. De escomplexen die op de kaart zijn weergegeven, liggen alle bij zulke gehuchten: onder meer Vragender, Barlo, Meddo, Huppel, Kotten, Miste en Corle.

Ad 4.
Het plangebied behoort tot het heideontginningslandschap (zie punt 2) en behoort niet tot bijzonder broek- of veengebied. Ook vormt het geen (of is het onderdeel van een) historisch nederzettingspatroon of gehucht. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling worden voorgenoemde kernkwaliteiten niet aangetast.

Conclusie:
Voorgenomen initiatief tast deze kernkwaliteit niet aan.

HOOFDSTUK 4 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Er zijn concrete plannen voor het ontwikkelen van twee appartementengebouwen aan de Bumerweg 9-11 te Winterswijk. Om de bouw mogelijk te maken wordt bestaande bebouwing gesloopt. Het totale plangebied voor de bouw van de appartementengebouwen beslaat een perceel met een bedrijfsbestemming en bestaat voor een klein deel uit agrarisch cultuurland (grasland). Het nieuwe erf wordt nadien landschappelijk ingepast door middel van de aanplant van enkele solitaire bomen, hoogstam fruitbomen en scheerhagen.

De provincie Gelderland heeft de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Winterswijk in de provinciale ruimtelijke verordening Gelderland vastgelegd. Kernkwaliteiten van een 'landschap' zijn vanwege schaalgrootte doorgaans vrij abstract (zoals 'levend land') en richten zich veelal op grootschalige processen of ontwikkelingen (zoals nederzettingspatronen en landschapstypen).

Voorgenomen initiatief bestaat uit de herontwikkeling van een bestaande bedrijfslocatie, inclusief een deel van een perceel agrarisch cultuurland.

Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling, worden de kernkwaliteiten van het Nationaal landschap Winterswijk niet aangetast. Dat wordt deels veroorzaakt door de beperkte schaalgrootte van het plangebied en deels omdat het plangebied geen bijzonder landschappelijke, geologische of cultuurhistorische waarden heeft.

Uit de toetsing van de voorgenomen ontwikkeling aan de vastgestelde kernkwaliteiten blijkt dat deze niet worden aangetast. Verdere toetsing van het initiatief aan de instructieregels (artikel 2.56, lid 2) voor bescherming van het Nationaal Landschap Winterswijk is daarom niet aan de orde.